

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**УНУТМАУ**

Къабарты-Малкъардан аскерчилени къырал саугъалары жууукъларына берилгендиге

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны Миллет гвардиясыны Шимал-Кавказ округ аскерлерини командующийи генерал-лейтенант **Сергей Захаров** бла Къабарты-Малкъардан барып энчи аскер операцияны кезиуонде жан берген аскерчилени жууукъларына аланы къырал саугъаларын бергенди.

Россей Федерацияны Президенти **В.В. Путинни** 2022 жылда 14 мартда чыгъарылган Указына тийишлиликде аскер эмишчи борчларын толтурган кезиуде кёргюзген кишиликлери, батырлыклары эм кеси кеслерин аямай кюрешгенлери ючюн ёлгенден сора Кишиликини ордени бла алты аскерчи саугъаланганды: Кенделен элден полицияны кичи сержанты **Бачиланы Кърманбийни** жашы

Алим, Нальчик шахардан полицияны тамата сержанты **Гехов Альберт Русланович**, Баксанёнок элден полицияны тамата лейтенанты **Калажков Ренат Русланович**, Кенже элден полицияны подполковниги **Кештов Аслан Сафарбиевич**, Огъары Акъбаш элден полицияны майору **Кудаев Ратмир Хабалович**, Яникой элден прапорщик **Этезланы Хамитни** жашы **Ануар**.

Казбек Коков ауушхан

аскерчилени жууукъ-ахларларына былай айтханды: «Бизни къарындашларыбыз Россей къыралны сейирлерин, сабийлерини бизни тамблагъы кюнлерин намыслары-сыйлары, кишиликлери бла къорулагъандыла. Ала бийик сёзле тийюлдюле. Аланы жигитликлери болмаса, ол болумла Россей Федерацияны жеринде боллукъ эдиле. Аланы атлары ёмюрледе сакъланырыкъды, уланларыбызга махтау. Сиз тийишли жашла

ёсдюргенигиз ючюн аллыгызда баш иебиз. Къабарты-Малкъарны эм Россей къыралны тарыхында жерлешлерибизни атлары ёмюрледе да унутуллукъ тийюлдюле. Аллыгызда баш урабыз».

Сергей Захаров жан берген аскерчилени батырлыкларыны юсюнден айтып, ала биринчи аскер къаршылыкыга жигит тюбегендиге, кеслерине къоркъуу болгъанына къарамагъанлай, артха турмагъандыла, дегенди. «Кеслерини аскерчи тенглерин эм битеу Ата журтубузну къоруулар ючюн жашауларын аямагъандыла. Ата-аналарына, юй бийчелерине, жашларына аталарыны жигитликлери ючюн уллу ыразылыккыны эм битеу жүрекден бушуу этгенибизни билдиреми. Биз барыбыз да эсде тутарыкъбыз, сабийлерибиз, туудукъ-учунларыбыз да унутурукъ тийюлдюле», - деп чертгенди ол.

Муниципал къуралыулары башчыларына бла депутатларына, жер-жерли самоуправленианы органларыны ишчилерине

Хурметли коллегаларым!

Сизни Жер-жерли самоуправленианы кюню бла алгышлайма.

Властьны халкъга барысындан да жууукъ болган бёлюмюню жуууапылыгы бек уллуду. Бизни адамларыбызны къолайлыклары кётюрюу, аланы жашауларын тынч да, ырахатлы да этиу жаны бла ишибиз жер-жерли самоуправленианы органлары ишлерин къыйматлы бардыргъанларына, борчларын бет жарыкылы толтургъанларына кёре да къураллыкды.

Бююнлюкде, санкцияла къыралыбызга къысыулукъ этип турган заманда, республиканы муниципал власть органлары Президент Владимир Владимирович Путин социал-экономика тутхучулуккыну жалчытуу, жашау магъаналы объектле тийгычсыз ишлерча этиу, социал болушлуккыну хар кимге да жетдириу, къыйын болумга тюшген ююрлеге бла инсанлагъа болушуу жаны бла салган борчланы толтурууга бютюн тири къатышдыла. Ишигизге жууапы кёзден къарагъаныгыз ючюн сизге жүрек ыразылыгымы билдирге сюеме.

Биз кючюбюзню бирикдирсек, заманны къыйын сынауларындан бет жарыкылы къутуллукъбузга, туугъан Къабарты-Малкъарыбыз бла битеу Россей жашнарча эмда ырахат жашарча этер мурат бла салган планларыбыз толлукларына ишексизме.

Барыгызга да кийик саулукъ, монглукъ, ырахатлыкъ тежейме, ишигизден къууаныгызы!

К.КОКОВ,**Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы.**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В.Коковну Пасха байрам бла АЛГЫШЛАУУ

Хурметли православный христианлыла!

Сизни сыйлы Пасха байрам бла къызыу алгышлайма. Пасха миллионла бла дин ахлу адамланы бек магъаналы байрамларыды, кеси да Уллу постну бошалгъаныны белгисиди.

Бу байрам ниет жангырыуну келтиреди, огъурлулуккыну, къатында адамлагъа суймекликни жаяды, тёзюмлюкге, къуралыулуккыга чакъырады, халаллыккыга талпындырады. Аны белгилеу дин ахлулагъа къууанч эмда ышаныулукъ береди, адамлагъа къуллукъ этерге, ахшы ишле болдургуа итиндиреди.

Пасха дагыда адет-тёреде сакъ болургуа кереклисин эсгертеди, республикабызны, къыралыбызны да кёп миллетли халкъын бирикдирге, бизни Россейни не заманда да кючлю эмда деменгили этген бийик ниет хазналаны, адеп-къылыккыны кесине сыйындырган байрамны жууукъ-ахлу бла белгилерге жангы онгла ачады.

Бу къууанч кюнледе Орус Православный Килисаны жамауатны бирлигин къураугъа эмда аны бегитиуге, динлени араларында келишулюккюню, барыбыз да багъалы кёрген төрелени сакълаугъа, мамырлыккыны бла ырахатлыккыны кючлеуге себеплик этген ишини магъаналылыгын энчи чертирге сюеме.

Жюрегими теренинден алгыш эте, Къабарты-Малкъарда жашагъанлары барысына да кийик саулукъ, монглукъ эмда тынчылыкъ тежейме. Хар ююрде да дайым да насып эмда къолайлыкъ бийлик этгенлей турсунла!

КЕНГЕШ

Толтуруучу властьны жаш тёлю политика жаны бла энчи органы къураллыкды

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** кезиулю ишчи кенгешни бардыргъанды. Анда сёз толтуруучу властьны жаш тёлю политика жаны бла энчи органын къурауу юсюнден баргъанды. Видео амал бла да бардырылган ушакыга КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, РФ-ни Президентинде КъМР-ни дайым келечиси **Ратмир Бекишев**, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары **Марат Хубиев**, Правительствону финансы-экономика бёлюмюню, тийишли министрстволаны оноучулары, КъМР-ни Башчысыны кенгешчилери къатышхандыла.

«Бизни башламчылыгыбызны Росмолодэжи дурус кёргенди. Ол бизни

уллу проектлерибизни жашауда бардырыгъа себеплик этерикди», - дегенди Казбек Коков.

Кенгешге къатышханла жангы къырал власть органын къурауу жаны бла ишни юсюнден оюмларын айтхандыла. Республиканы Правительствосуну экономика эм социал бёлюмлерини келечилери да анга къа-

лай къарагъанларын билдиргендиге.

Казбек Коков Правительствону жаш тёлю бла байламлы кесеги ахча бла кереклисича жалчытылыныргъа, жаш тёлю политиканы бардырыуну программасы да болургуа кереклисин эсгергенди. Республиканы Башчысы «жол картаны» жангыдан тынгылы

жарашдырыгъа, энди къураллыкъ организацианы структурасы бла байламлы оюмла хазырларга буюргъанды, битеу айтылган амалла Къабарты-Малкъар Республикада жаш тёлю политиканы жангы концепциясы къурала туруп эсге алынырыкъдыла, дегенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал сауғалары бла белгилеуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы жер-жерли самоуправление органларында ишлеп жетишимле болдургъанлары эм кеп жыллары бет жарыкълары урунганлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауғаларгъа Джаппулары Камалны жашы Русланни – Элбрус муниципал районну таматасыны орунбасарын – Элбрус муниципал районну Жер-жерли само-

управление советини председателини орунбасарын

Кефер Ирина Эдуардовнаны – Пролетарское элини Жер-жерли самоуправление советини депутатын

Ойтов Анатолий Залимовични – Бахсан муниципал районну жер-

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2022 жыл 21 апрель, №38-УГ

жерли администрациясыны таматасыны жашауну сакълау эм къоркъуусузлукъну жалчытыу соруула жаны бла орунбасарын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы къурулушчусу» сыйлы атны атаргъа

Карданов Назир Мухамедовичге – Баксан шахар округну жер-жерли администрациясыны таматасыны жашауну сакълау эм къоркъуусузлукъну жалчытыу соруула жаны бла орунбасарын.

К. КОКОВ

ЖЫЙЫЛУ

Казбек Кокков школлада къырал байракъны кётюрюуню эмда къырал гимни эшитдириуню тёресин кийиррге буюргъанды

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Правительствону ююнде КъМР-ни Терроризмге къажар комиссиясыны бла Оператив штабыны жыйылуларын бирге бардыргъанды.

Баш соруулагъа кечерни аллында, Казбек Кокков республиканы школларында къырал байракъны кётюрюуню эмда къырал гимни эшитдириуню тёресин кийиррге буюргъанды. Биринчи болуп къырал байракъла 1 майда анга хазырланган школлада кётюрюллюкдюле. Андан сора уа, хазыр болгъанларына кере, ол тёрели иш битеу мектепледе да дайым бардырыллыкъды. «Президентибиз Владимир Владимирович Путин айтханыча, бу иш къыралыбызны ол сыйлы белгилерине тийишлиликде бийик даражада бардырылгъа керекди», - деп чертгенди Къабарты-Малкъарны Башчысы.

Андан сора транспортну эмда аны инфраструктурасын террорчулукъ ишледен къоруулауну амалларыны юсюнден сёлешингенди. КъМР-ни транспорт эмда жол мюлк министри **Аслан Дышеков** хауа эмда темир жолла бла байламлы объектле, автовокзалла да видеоканалары бла жалчытылгъанларыны (180 камера салынганды), ала «Къоркъуусуз республика» АПК-ны системасына эмда полицияны дежурный бёлю-

мюне къошулгъанларыны юсюнден билдиргенди.

Ызы бла Росгвардияны КъМР-де Управлениясыны таматасы **Сергей Васильев**, КъМР-ни промышленность, энергетика эмда сатыу-алуу министри **Шамиль Ахубеков** бла КъМР-ни курортла эмда туризм министри **Мурат Шогенцуков** отлукъ-энергетика, санатор-курорт эмда турист-рекреация комплекслени, сатыу-алууну объектлеринде террорчулукъ ишледен сакълануу къалай къуралгъаныны юсюнден билдириуле этгенди. Алагъа тынгылап бошагъандан сора, республиканы оноучусу ол ишни кючлендирге эмда Терроризмге къажар комиссияны оноуларын толтуруугъа бютюн жууаплы кезден къараргъа буюргъанды.

Жыйылыуда дагъыда май байрамлары кезиунде право низамны сакълау эмда къоркъуусузлукъну жалчытыу жаны бла не мадарла этилгенлерине да къаралгъанды. Хорламны 77-жыллыгына аталгъан къууанчы ишле, Жаз башыны бла Урунууну байрамы бардырыллыкъ жерледе къоркъуусузлукъ къалай бла жалчытылгыны юсюнден кюч структураланы бла право низамны сакълауу органлары келечилери билдиргенди. КъМР-ни маданият министри **Мухаддин Кумахов** а байрам ишлени программасы бла шагъырейлендиргенди.

Казбек Кокков Ёлжумсюз полкуну бардырыугъа хазырланып башларгъа буюргъанды, быйыл эпидемиология

хал бу магъаналы ишни очно ётдюрюрге онг бергенин да чертгенди. «Биз Ёлжумсюз полкуну кенг халда ётдюрлюгюбюзге хазырланангъа керекди», - деп къошханды ол.

Бирикген жыйылыугъа КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзиков**, РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келечисини аппаратыны баш федерал инспектору **Тимур Макоев**, министерстволаны бла ведомстволаны оноучулары, муниципал къуралыулары администрацияларыны, регионну право низамны сакълауу органларыны башчылары къатышхандыла.

Тюбешиле

Информация технологияла сингдирилликдиле

Москвада КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Къырал статистиканы федерал службасыны таматасы **Павел Малков** бла ишти тюбешиле бардыргъанды.

Аны кезиунде байламлыкъланы жюрютюуню, ол санда статистика жаны бла билдириуленни этгенде шён-дюгюлю информация технологиялары сингдириуню юсюнден сёлешгенди.

Тюбешиледе къаллай соруулагъа къаралгъанларыны юсюнден Казбек Кокков кесини телеграм-каналында айтханды, деп билдиргенди республиканы оноучусуну пресс-службасындан.

«Жылны аллында бери юридический лицола бла энчи предпринимательле эм гитче бизнес бла кюрешгенле статистика жаны бла ал билдириуленни электрон халда бердиле. Цифралы амалгъа кечюу отчётланы этиуню болжалын къысхартырыккъды эм билдириуленни толусунлай кёргозтюрге онг береди. Андан сора да, оноу этгенде хайырланган билдириуленни качеству ёсерикди, ол а регионда социал-экономика болумну игилендирге эм инсанланы жашауларын иги жанына тюрлендирге себеплик этерикди», - деп айтылады билдириуде.

Промышленность

Къоркъуусузлукъну

жалчытыуну къайгызысын кере

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Экология, технология эмда атом надзор жаны бла федерал службаны Кавказда управлениясыны таматасы **Алан Цалиев** бла ишти тюбешиле бардыргъанды. Аны кезиунде сёз Къабарты-Малкъарны жеринде промышленность къоркъуусузлукъну жалчытыу не халда болгъаныны юсюнден баргъанды.

Ростехнадзорну Кавказда управлениясыны таматасы КъМР-ни Башчысына къоркъуулу производство объектледе къаллай бир бузукълукъ ачыкъланганыны юсюнден билдиргенди, кислород оборудованийны хайырланган организацияларыны ишлерине энчи эс бургъанды.

Тюбешиледе сора республиканы оноучусу КъМР-ни Правительствосуну Ростехнадзор бла байламлыкъланы кючлендирге, ол санда суу кётюрюлгенде гидротехника сооружениялагъа уллу къоркъуу тюшгенин эсге алуу бла, аланы къоркъуусузлукъларын жалчытыу жаны бла бирге ишлеуню къуаргъа буюргъанды.

ПРИЁМГЪА АЛУ

Инсанлагъа изленген болушлукъ тапдырыллыкъды

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Кокков** Россейни Президентини КъМР-де Приёмный-ине жарсыуларын билдирген инсанланы приёмун бардыргъанды.

Болушлукъ излеп къыйын жашау болумлагъа тюшген, ауур хроникалы аурууладан къыйналгъан эм тохтаусуз медицина къарауда тургъа тийишли сабийлери болгъан, ол санда попечительствоукъда,

юйюрге сёлешгенди.

Хар сёлешгенге керекли болушлукъ тапдырылгъа тийишли буйрукъла берилгенди.

Гражданланы приёмун бардырыугъа РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечисини аппаратыны КъМР-де тамата федерал инспектору **Тимур Макоев** да къатышханды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

Конституция ахыр окъулууда къабыл кёрюлгенди

КъМР-ни Парламентини кези-юлю жыйылыуунда Конституция ююнчю эм ахыр окъулууда къабыл кёрюлгенди. РФ-ни Къырал Думасыны къарауна юч федерал законну проекти берилгенди.

ны къырал власть органлада сынауу уллу болганын, ахыр жыллада КъМР-ни экономиканы айнытуу министрине орунбасарыны къуллугун толтурганын билдиргенди. Парламентарийле бирча къол кётюрюп, Чочайланы Мариямны жангы къуллугуна тийишли кёргенди.

Ююнчю эм ахыр окъулууда КъМР-ни

Регион программаны жашауда бардырыуда ёсюп келген тёлнюно къатышдырыуу, бу жумушлагъа ахча бёлюноу низамы да барды, - дегенди Нина Гузёровна.

Документ эки окъулууда тинтип, КъМР-ни Башчысына къол салыргъа берилгенди. «КъМР-де къырал-граждан къуллукъ этиуню юсюнден» республикалы законну 21-чи статьясына тюзетиуле эмда «Организацияны регионда инвестиция проектлени толтургъанланы тизмесине кийириуню неда анга къошаргъа чек салыуу, тизмеге тюзетиуле кийириуню низамыны юсюнден» республикалы закон биринчи окъулууда къабыл кёрюлгенди.

КъМР-ни прокуратурасы республикалы законланы тинтип, аладан экисине эсгертиуле хазырлагъанды. «КъМР-де къырал-граждан къуллукъ этиуню юсюн-

гъа къажуу комитет хазырлагъанды. Ала бла комитетни башчысы **Михаил Кривко** шагъырей этгенди. «РФ-ни Арбитраж-процессуал кодексини 60-чы статьясына бла РФ-ни Граждан процессуал кодексини 51-чи статьясына тюзетиуленни юсюнден» законопроектде сёз сюдде келечиликни ишчи болумларыны юслеринден барады.

«РФ-ни Граждан процессуал кодексини 211-чи статьясына эмда РФ-де Административ сюдню юсюнден кодексини 25.5-чи статьясына тюзетиуленни юсюнден» законопроектде уа сюд чыгаргъан оноулары толтурууну низамы эмда эски болгъан праволу жорукъланы кючлерин тохтатыуу болумлары шарт тохташдырыладыла.

Ююнчю проект РФ-ни Административ бузукълукъланы кодексини 25.5-чи статьясына тюзетиуле кийириуу бла байлам-

Зумакъулланы Борис.

Кенгешни спикер **Татьяна Егорова** бардыргъанды. Анга сенатор **Улбашланы Мухарбий**, КъМР-де федерал инспектор **Дмитрий Васильченко**, Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный **Зумакъулланы Борис**, Парламентде жамауат советни башчысы **Бечелланы Илияс** эм башхала къатышхандыла.

Биринчиден, кадрла бла байламлы соруула сюзюлгенди. **Чочайланы Мариям** КъМР-ни Контроль-эсеплеучю палатасыны башчысыны орунбасарына кёргозюлгенди. КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну Парламентде эм сюд органлада келечиси **Мадина Дышекова** Мариям Магомедовна-

Конституциясына тюзетиуле къабыл кёрюлгенди. Законодательство эм жер-жерли самоуправленианы соруулары жаны бла комитетни башчысы **Борис Мальбахов** документ «РФ-ни субъектлеринде власть органланы къурауу битеулу принциплерини юслеринден» федерал закон кючюне киргени бла байламлы хазырланганын чертгенди.

«Халкыны шахарда ток бла ишлеген эмда темир жол транспорт бла жалчытууню юсюнден» республикалы законну 3-чю статьясына тюзетиуле да къабыл этилгенди. Транспорт эм жол мюлк министрине орунбасары **Улбашланы Исламны** айтханына кёре, сёз муниципалитетлени араларында пассажир транспортну жорююун къурау ючюн жууаплы органны полномочияларыны юслеринден барады.

«КъМР-де жаш тёлю политиканы юсюнден» республикалы закон да сюзюлгенди. Билим бериу, илму эм жаш тёлнюно ишлери жаны бла комитетни башчысы **Нина Емузова** документ былтыр апрельде жарашдырылып башлагъанын билдиргенди. Аны хазырлагъа ишчи къауум жууаплы эди. Анга уа министрстволаны бла ведомстволаны, КъМР-ни Жамауат палатасыны, билим бериу, илму, жамауат организациаланы, Парламентде Жаш тёлю палатаны келечилери киргенди.

- Жангы законда жаш тёлю политиканы жашауда бардырыуу жууаплы органланы араларында болумла, толтуруучу власть органланы борчлары тохташдырылгандыла.

ден» законга кёргозюлген тюзетиуленни депутатла къабыл кёргенди. Алай «Муниципал къуллукъну, жер-жерли администрацияны таматасыны къуллугун келишимге кёре толтургъан инсанны, муниципал къуллукъну, жер-жерли администрацияны таматасыны къуллугун келишим бла болжаллы халда толтургъан инсанны, РФ-ни коррупциягъа къажуу законларыны чеклеринде, файдаларыны, къоранчларыны, мюлкюно юслеринден шартланы ачыкълауу эмда аланы тюз болгъанларын бла къалгъанларын тинтиуню юсюнден» республикалы законга надзор органны эсгертиулерин депутатла терсге санап, аны къабыл этмегенди.

КъМР-ни Парламентини депутатлары РФ-ни Къырал Думасына юч федерал законну проекттин кёргозюлгенди. Алары Жамауат къоркъуусузлукъ эм коррупци-

лыды. Ол административ жууапха тартыуу процессге къатышханланы эркинликлери сакълауу бурулупду.

КъМР-ни Парламентинде Жаш тёлю палатаны къауумунда тюрлениулеге да къаралганды.

Депутатла КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйни былтыр ишине юсюнден доклад бла да шагъырей болгандыла. Доклад «Заман» газетни 2022 жылда 7 апрельде чыкъгъан 38-чи номеринде толусунлай басмаланганды.

Жыйылыуу ахырында Татьяна Егорова депутатланы РФ-де Парламентаризмни кюно эмда май байрамла бла алгъышлагъанды эмда къууанчлагъа къатышыргъа чакъыргъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ОНОУЛАШЫУ

Санкцияланы кезиуонде республикада экономика эмда социал тутхучулукъну жалчытыуну амаллары сюзюлгенди

КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий** санкцияланы кезиуонде Къабарты-Малкъар Республикада экономика эмда социал тутхучулукъну жалчытыу жаны бла координация штабны жыйылыуун видеоконференция халда бардыргъанды. Аны ишине вице-премьерле, министрстволаны, районланы бла шахарланы башчылары, банк структураланы келечилери да къатышхандыла.

Кенгешде республиканы экономикасыны баш бёлюмлеринде дайым бардырылгъан тинтиуленни эсеплерине къаралганды. КъМР-ни Правительствосуну вице-премьерлерини башчылыклары бла бёлюмлени штаблары промышленностьну, эл эмда жол мюлкюно, транспортну, жашуу журтланы къурулушларыны бла ЖКХ-ны, социал сфераны организацияларыны бла предприятияларыны

финанс-экономика болумларын дайым тинтип тургъанлары айтылганды.

КъМР-ни Правительствосуну Председатели биринчи орунбасары **Муаед Кунижев** баш магъаналы предприятияла тыйгъычсыз ишлегенлерин билдиргенди. Сёз радиоэлектрон, женгил, медицина, электротехника промышленностьну бла энергетика машинала ишлеуню предприятияларыны юслеринден барганды. Алары системаны къурагъан предприятияланы федерал тизмесине къошууну оноуу этиле турады. «Терекалмаз» завод ол тизмеге киреди.

Гитче эмда орта предпринимательлик бла кюрешгенлеге себеплик этиуге да уллу эс бурулганды. Республиканы кредит-финанс организациялары «Антикризисная», «Инвестиционная», «Оборотная» програм-

малагъа, РФ-ни Экономиканы айнытуу министрствосуну 1764 программасыны эмда РФ-ни Эл мюлк министерствосуну льготаланы программаларына кёре предпринимательлеге кредитле бериу жаны бла жумушланы битеу тюрлюлерин тындырыргъа хазырдыла.

Ангылатуу, билдириу ишни кючлендирир, амаллагъа юреритер муратда уа энчи телефон номерле тохташдырылгандыла. КъМР-ни Гарантиялы фонду да быйылны башындан бери гитче эмда орта предпринимательлик бла кюрешгенлеге 57,8 миллион сомгъа кредит алдыртханды. КъМР-де Гитче кредитлени фонду уа 21 миллион сом чакълы бирге кредитле бергенди. Андан сора да, ёнкю алгъан 24 адамгъа аны тёлнюно арт болжалгъа (алты айгъа) салыргъа онг чыкъганды.

Вице-премьер **Сергей Говоров**,

сатыу-алыуда халны юсюнден билдире, аш-азыкъгъа саналмагъан эмда бек керекли товарла жетишир тенгли бир болгъанларына ышандыргъанды. Ол дагыда республикада урлукъ себиу тири барганын эсгертгенди.

КъМР-ни Правительствосуну Председатели орунбасары **Марат Хубиевни** билдириуе кёре, регионда халкыны социал жумушла бла жалчытхан 21 къырал учреждение тыйгъычсыз ишлеп турадыла. Биринчи майдан башлап 8-17-жыллыкъ сабийлеге жангы тёллеу берилип башланырыкъдыла. Амбулаториялада медицина болушлукъ беруноу алгъынны низамы къайтарылганды. Ол санда халкыны саулугун тинтиу да жангыдан къуралганды.

Республиканы школларында уа 1-чи - 4-чю классланы окъуучулары исси аш-азыкъ бла къалай жалчытылгъанлары, керекли

продукталаны кимле эмда къалай келтиргенлери да дайым тинтилгенлей турады.

Жыйылыуу къатышханла шёндоюу геополитика эмда экономика болум Къабарты-Малкъарны экономика бёлюмлерини ишлерине чырмау этмезча мадарланы планынын да сюзгенди. Бусагъатдагы халны тинтип турууну амалларын бла болжалларын да тохташдыргъандыла. Баш магъаналы ишлени планы координация штабха башчылыкъ этген Казбек Кокковну буйругуу бла жарашдырылганды.

Ахырында Мусукланы Алий бюгонлюкде власть органланы баш борчларындан бири предприятияла тыйгъычсыз ишлерча онгла къурау болгъанын энтта бир кере эсгертгенди. Ол республикада экономиканы тутхучу айнытууга бурулгъан талай буйрукъ да бергенди.

БИЛИМ

«Усталыгым – жашаууму ёзеги»

«Жылны устазы – 2022» битеуроссей эришиуню муниципал кезиунюнде Элбрус элни орта школуну башланган классларыны устазы Османланы Аминат хорлаганды. Бюгон ол бизни ушакъ нёгерибизди.

- Аминат Илиясовна, эм алгъа, кесигизни юсюнден айтсагъыз эди.

- Мен Къазах ССР-ни Джамбул областыны Меркен районунда тууганма. Мектепни таусханымдан сора Фрунзени (бусагъатда Бишкек) музыка-педагогика училищесине киргенме «Башланган классларыны устазы» деген усталыкны алганма. Урунуу жолум а Элбрусну орта школунда башланганды, анда 30 жылгъа жууукъ заманны ишлейме.

- Бу усталыкны жүрегигиз тартып-мы сайлагансыз?

- Хау, башха тюрлю болургъа амалы да жокъ эди! Устаз боллугъуму сабийлигимде окъуна ангылаганма. Хар инсанны кесини жашау жолу, усталыкны айырыуда къошумчулукъ этген адамлары боладыла, ол неда бу оноугъа келтирген сылтаула чыгъадыла. Манга уа биринчи устазым Людмила Николаевна Чайка юлгю болганды.

Устаз - ол адамны эсин, оюмун, инетин къурагъан инсанды, андан магъаналы уа не барды? Бу иште биринчи

кюнюмден башлап сабийлени окъутуу не дерслени саны, не классдан тышында ишле бла ёнчеленмейдиле. «Сен быллай бир кюреширча къаллай бир телейдиле?» - деп сорсала: «Манга бек кеп телейдиле: суймеклигим ючюн суймеклик бла», - деп жууаплайма.

- Башланган классла бла ишлеу бютюн жууаплы сунама.

- Ол кертиси бла да алайды. Биринчи устаз сабийни жашаууна, юйюрюне киреди. Ата-анала манга эм багъалы затларыны – сабийлерин -ышанадыла. Мени борчум окъуучугъа жангызда билим берген туюклюдю, ол не жаны бла да айныгъан инсан болурча мурдор салыуду, Ата журтун сюерча, жамауатха да игилик келтире жашарча, адамлыкны жорукъларын тутарча этиудю. Эм башы, мени оюмуна кёре, уллу кёллю болмай, тюзлюкню, кертчиликни багъалай билиудю.

Устаз деген атны жүрютген бла чынтты устаз болгъан – ала бир магъананы тутмайдыла. Сабийлени окъутуу эм юйретуу – кеп кюч, заман излеген ишди. Мында хар нени да магъанасы барды: предметлени билиуно, методика, ушакъ этиу да. Аны терк ангылаганма эм ол излемлеге келиширге кюрешгенме.

- Алагъа келишир ючюн, адам дайым айныгъанлай турургъа тийишлиди.

- Сёзсюз. 2007 жылда Шёдюгюлю

гуманитар академияда психологиядан бакалавргъа окъуганма, жыл сайын усталыкны ёсдюрюу курслары ётеме, битеуроссей даражалы диктантлагъа къатышама. Алгъан билимим, салгъан къыйыным окъуучуларымы жетишимлери болуп къайтадыла. Устазны ёхтемлиги – окъуучуларыдыла, деп бошдан айтылмайды.

- Сохталарыгъызны жетишимлерини юсюнден да билдирсегииз эди сора.

- Кёплери мектепни бошагъанлай, орта эм бийик билим берген окъуу юйлени таусхандыла, жашауда жерлерин тапхандыла. Сёз ючюн, Согаланы Элина бла Сотталаны Расул сюд системада ишлейдиле, Залийханланы Узейир Москвада Баш аскер школгъа киргенди, Тилланы Тимур КъМР-де МВД-да ишлейди, Непеланы Лейсан врач-педиатрды, Къабарты-Малкъар къырал университетни медицина факультетинде преподавательди, Журтубайланы Назир «Кисловодск – Москва» поездни таматасыды. Дагъыда кёплени санаргъа боллукъду.

- «Жылны устазы – 2022» эришиуге къатышыргъа уа не зат кёллендиргенди?

- Баям, жылла оза баргъанда, уллу сынама жыйгъан устазла профессионал-лача «ёчюлгенлерини» юсюнден айтыуу терслигин кёргозтюрге итинмеклик. Бу муратыма жетгениме къууанам.

- Кесигизни насыплы адамгъа санаймысыз?

- Хау, суйген юйюрюм бла ишим бардыла. Халкъда къалай айтылады: «Адам насыплы болуу ючюн аны насыбы юч кере тутаргъа керекди: ата-анасында, юйренген инсанларында эм усталыгъында». Мен мектепде ишлейме, юйретуучюлерими насыпхатларын эсимде тутам, кесими бир башха иште кёрмейме. Усталыкны суюе, аны жашаууму ёзегине санайма, биринчи устазым мени бла ёхтемленгенине ийнанам.

Ушакъны **Анатолий ТЕМИРОВ** бардырганды.

Эсепле

Ана тилни билгенлери бла къууандыргъандыла

«Ана тилим - жаным-тиним» деген республикалы конкурсну чеклеринде 5-чи - 10-чу класслада окъугъанлары арасында Къабарты-Малкъарны жазыучуларыны чыгъармаларындан юзюкле окъууда айырмалылары сайлау жаны бла эришиуле бардырыгъандыла.

Республиканы жер-жерлеринден сабийле устазлары бла келип, усталыкларын кёргозтгендиле. Кимни чыгъармасындан къайсы юзюкню окъургъа суйгенлерин а сабийле кеслери сайлагандыла. Кёбюсю Шауаланы Хасанны, Созайланы Ахматны, Толгъурланы Зейтунну, Токумаланы Жагъафарны, Гулаланы Баширни, Гуртуланы Элдарны чыгъармаларын айыргъандыла.

Конкурсха къатышханлагъа

бий а: «Хазыр артистле ёсюп келедиле да!»,- деп сейирге окъуна къалганды. Сабийле чыгъармаланы кёлден окъуп къоймай, рольгъа келишип, аны сахна оюнча уста кёргозтгендиле. Дагъыда бизни къууандыргъан бир шарт: ана тилибизде школчулары ариу сёлешгенлери. Унутула барады тилибиз, сабийле сёлешмейдиле тауча, деп тургъан жарсыуубузну чачхандыла.

Алайды да, журюге сайлау

Ахайланы Лариса Чочайланы Амина бла.

ланы Амина бла Бабугентден Бёзюланы Аида чыккъандыла. Тырныаууз шахардан Жашууланы Алан бла Шалушка элден Энейланы Ясмина ючюнчюле болгандыла.

Тамата класслары окъуучуларыны арасында уа алгъа Элбрус посёлканы школуну окъуучусу Уяналаны Амина чыккъанды, экинчи жерге Яникой элден Мишаланы Аиша бла Жангы Малкъардан Байсолтанланы Ислам тийишли кёрюлгендиле. Ючюнчю жерни Хушто-Сыртдан Жансуйланы Магомет алганды.

Ала юч минутну ичинде кеслерини фахмуларын ачыкълагандыла. Кеслери да миллет кийимле кийип, халкъыбызны ол шартына да эс бурдургъандыла. Сёз ючюн, Бызынгыдан Чочайланы Аминаны жыйрыгъы эмда къол бла сырылган эрттегили жалугъу къарагъан кёзге бек хычыуун кёрюне эди.

Ахырында конкурсха къатышханлагъа диплома, сертификатла эм саугъала берилгендиле. КъМР-ни жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министри Анзор Езаов а ол башчылыкъ этген ведомствону ишчиси, конкурсну къурагъан эмда бардыргъан Ахайланы Ларисагъа, ишчи къауумгъа да жүрек ыразылыгын билдиргенди. Министр

дагъыда журюни махтагъанды. «Быллай фахмулу сабийлеге багъа бичген къыйынды, болсада ол жумушну шарайыпсыз толтургъансыз», - дегенди ол.

Мен да Лариса Рамазановнагъа ыспас этерге сюеме. Ол КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министрствосунда бет жарыкты урунганлы талай жыл болады. Устазла бла дайым байламлыкъ жүрютеди, алагъа къолундан келгенича болушханлай турады. Аны хайырындан бизни устазларыбыз, окъуучуларыбыз да къуру республикабызда угъай, башха регионлада бла шахарлада, ол санда Москвада да, бардырылган конкурслада алчы жерлени аладыла. Республиканы устазлары ол затлары ючюн Ларисагъа жүрек ыразылыкъларын билдиредиле.

Дагъыда Бызынгыдан устаз Чочайланы Нажабатны юсюнден да айтмай болалмайма. Ол не тюрлю миллет жумушха да кёлюн салып къатышады. Узакълыккъгъа къарамай, Бызынгы элни школуну сабийлерин не жыйылыгъа да алып келеди. Алчы жерсиз да къалмайдыла.

ШАУАЛАНЫ Разият.

Шауаланы Разият Уяналаны Амина эм Байсолтанланы Ислам бла.

актёрла, устазла, журналистле да багъа бичгендиле. Мен да журюни къауумунда болуп, сабийлени фахмулулукъларына къууанып, алагъа тынгылай, зауукълукъ тапханма. Малкъар театры актёру Шауаланы Орус-

этерге къыйын болганды. Кёп даулашхандан сора 5-7-чи класслада окъугъанлары арасында биринчи жерни Тёбен Чегемден Жанкишиланы Нателлагъа берирге тийишли кёргенди. Экинчи жерге Бызынгыдан Чочай-

Огъурлу жумуш

Кёпле къан бергендиле

21 апрельде Нальчик шахарда Абхазия майданда «Къан бер – жашуу сакъла» деген акция бардырылганды. Аны Донорну кюнюне атап, КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосу къурагъанды.

Врач-трансфузиолог Мая Афаунова айтханга кёре, бир кюнню ичинде эки жүз адам къан бергендиле. Аланы асламысы больницаланы, поликлиникаланы ишчилери болгандыла. Врачла, медсестрала кимден да иги ангылайдыла: бир-бирде саусузну жашауу ючюн кюрешде хар минут багъалыды, къыйын заманда дармандан сора да къан изленеди. Биз бир бирибизге болушургъа суюе эсек, саулугу иги болганла кезиуден-кезиуге къан берирге керекдиле. Ол борч туюклюдю, адам кеси ыразылыгы бла этерик ишди. Насыпха, донорланы саны бизни республикада ёсюп барады.

- Саулукъ сакълау министрствону 2010 жылдан башлап къан алырча мобил комплекси барды, - дегенди Мая Афаунова. – Биз бу машина бла эллеге, район аралагъа барабыз, сау коллективле къан бередила. Юй-жер жумушлары, сабийлери болганла Нальчикде станциягъа келип, къан берирге заман тапмайдыла. Алларына машина бла барсагъ а, кеси ыразылыкълары бла ол жумушну этедиле. Сау болсунла!

Мобил комплекс битеу эллеге, район аралагъа графикге кёре барады, аны келлигин алгъадан билип, адамла сакълап турадыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

БИРИНЧИЛЕ

Малкъарлы тракторчу тиширыу

Совет власть тохташхан-дан сора элде ара мюлкле къуралдыла. Алада ишлерге специалистле керек эдиле. Ол заманда къыралда тиширыулары тракторчулагда окъутургда чакырыу да бар эди. Хутуйланы Зулкъаны къызы Халимат, курсланы бошар, 1939 жылда туугъан эли Яникойда колхозда ишлеп тебирейди.

Бир кюн ол трактору бла бичен алып келе турганлай, почтачы къыз чабып келеди: «Уруш башланганды, Германия къыралыбызга чапханды. Радио бла айтханларын

кесим эшитгенме», - дейди. Жигер тиширыу темир аты бла эл советни аллына барады. Алайда уа жамауат саулай жыйылып.

Колхозну председатели арба юсюне сюелип селешеди. Немисли самолётла шахарларыбызга, эллерибизге бомбала атханларын, аны бла уруш башланганын айтады. Адамла тынгыладыла, мулах болуп юлерине жайылдыла.

Бир айны ичинде элде хазна жаш адам къалмады. Къолларында сауут туталганланы асламы къазауатха кетдиле. Къалганланы уа уруну

фронтха алдыла. Прохладна тийресинде къоруула ызла ишлегендеге къошдула.

Кеп адам бар эди анда. Танг жарыгы бла чыгып, кез байлангынчы ишлегендиле. Ата журтубузну къолга этерге кюрешген гитлерчиле бу тийрелени бираз бийлеп турдула. Ала да ызларына кетдиле. Оюлган журтланы, чачылган мюлклене жангыдан ишлей, къурай тебирегенлей, кечгюнчюлюк сынарга тышды.

- Азап жолуна чыкъганда, Аллах, бизни элтирик жерлерине сау жетдир, - деп эсгериучю эди Халимат.

Къыргызда уа ташкёмур шахтада эр кишиле бла тенг къармашханды. Андан къайтхандан сора Къашхатауда орналадыла. Пенсияга чыкъгынчы колхозда. Урунууда болдурган жетишимлери ючюн «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 годах», «50 лет победы в Великой Отечественной войне» майдалла эм кеп даражалы къагъытла бла саугаланганды.

Юйюрюню юсюнден айтханда, баш иеси Афар бла жети сабий ёсдюргендиле. Ала бирер жерде юйор къурап жашайдыла. Кеси уа, 102 жылы толуп, 2007 жылда дуниядан кетгенди.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

САГЪЫШЛА

Къууанчда, бушууда да халкъыбызны ариу бетин кёргюзтюрюк кесибизбиз

Адам дуниядан кетсе, ол жаланда аны юйюрюне угъай, жуукълагъа, тенглегге, къоншулагъа, сау элге да бушуу болады. Аны ахлулары кеслери жангыз къалмайдыла - аланы жапсарырга узакъдан, жуукъдан да келип, къолларындан келгенича билеклик этедиле адамла. Не заманда да алай бола келгенди таулу халкъны жашауунда.

Ауушханны жумушларын тынгылы этиу аны ызындан къараганланы бек уллу борчларыды, жүрек сабырлыкъ да ала ол ишлени тынгылы этгенден сора табадыла. Ёлгенни, бушууну сыйларын да анда болганла этгенлей, кеслерин жүрютгенлери бла кёргюзтедиле.

Ал юч кюнню ичинде, арбазында сюелип, ауушханны эр киши ахлулары къайгы сёз аладыла, келгенле ёлгенни сууаплыгына дууа туттурадыла. Тиширыула уа къайгы сёзюню юй ичинде аладыла. Быллай жерде кезге кеп зат урунады.

Кирген жеринде, чибин базарга ушаш, шыбырдау лахор барады. Ауушханны ахлусун танымай эсенг неда кирген жеринде кёрмей эсенг, сорурга тышеди. Ала уа тюрлю-тюрлю отоулада олтурадыла. Алай болмаса окъуна, бушууу буду деп таныган хар заманда да бирча тынч болмайды. Къартланы айтханларына, сёз ючюн, Къарачай шахарда жашаган Чагъарланы Тамбийни эсгериулерине кере, алгын заманда ёлгенни ахлулары жаулыкъ къысхандыла беллерине. Ол акъ жаулыкъ деп окъуна чертеди, алай мен кесим аллай затха шагъат болмаганма. Кирген жерде олтуруп, не сюелип турган келинле къайгы сёз бериллик адамны аллына келтиргендиле. Алай болуп, танымган адамларынга къайгы сёз берирге тышсе, ким болганын айтып танытхан айып туюлду.

Дагъыда таматала айтханга кере, ёлгенни бушуунда, бусагъатдача, къол тутхан, къучакълагъан адет болмаганды. Кирген тиширыу бушууу болганын аллына келип, сюелип, къайгы сёзюню айтханды. Журтубайланы Махти хазырлагъан «Ёзден адет» деген китапта ол сёзлени юлгюлери бериледи: «Жатхан жери кенг (жумушакъ, эркин, мамукъ) болсун»; «Аллах жаннет берсин»; «Жаннетли болсун»; «Ол дуниясы жарык болсун»; «Жети жаннетни эшиги ачылсын»; «Ахыр жолу жаннетлеге болсун»; «Жаннет чырагы болсун» (тиширыу ёлсе); «Жаннет чыпчыгы болсун» (къыз ёлсе); «Мёлекле санына къошулсун; ол дунияда шафагъатчы болсун» (сабий ёлсе)...

Къайгы сёзюню алган адам, келгенге ыразылыгын айтып, сора:

«Заманынг бар эсе, олтур, жокъ эсе, жумушунга бар. Ыразы этдинг», - дерге, неда башха сёзле бла аны быллай ачыу кюнюнде жокълагъанга ыспас этерге борчлуду. Оюмунгу жылы сёз бла билдирип ашырган - ол да уллу хунерди. Кеп жерледе: «Сизге къууанчча барайыкъ», - деген сёз жүрюйдю. Адет алайды.

Ёлгени болганын къатына бирем-бирем барырга тийишлиди, бусагъатда ол төре къалып, къоншула, ишчи нёгерлери тул-туман болуп киредиле да, кезиулер жетген къучакълап, ол бушууу болганы да арытадыла. Бирле келдик деп къучакълайдыла, бирле кетип барабыз деп. Алай а аны бла чекленмей, жангы келгенле, ары дери анда болганланы барын да къучакълап чыгадыла, сора тап кёргенлерини жанына олтуруп, хапар соруп, жарсыуларын, къууанчларын айтадыла.

Алай бла къайгы сёзде олтурганлада, ёлгенни сагъынып, жилямсыраган, жарсыганын айтхан, аны юсюнден бош тынгылап сагъыш этген төре да хар заманда бирча жүрюмейди. Ол да къысхартылганды.

Былайда къаты къычырып жиляган да тюз болмаганы баямды. Бизге жан салган Аллах аны артха алганына дау айтханнга, Аллах бла эришгенге ушамайдыды ол? Алай а: «Къарындашымы (эгечими) жиляуун иги этмедигиз», - дегенча кёлкъалдыла эшитирге да тышеди бушуулары болганлагъа. Жилеп да, сарнап да, ким къайтарады ёлгенни артха?

Тюрке жашаган муслийманла ёлгенлерини ызларындан жиляган адетни гюняхха санайдыла. Бушуулары болган жерледе юйде, арбазда да Къуран ачылып болады. Ары келгенле, дууа тутдургандан сора, ёлгенни сууаплыгына атап, ол Къуранны бир бетин окъуп чыгадыла. Алай бла Къуран юч-тёрт кере окъулады ол жерде. Аны сууаплыгы бла жиляу-сыйытны магъаналары тенг болмаганы уа хакъды.

Ары келгенлени анда туруп мардалары бушуулу юйге жуукълукъларына кере болады. Тыш адамга уа жарым сагъатдан кеп турурга кереги да жокъду. Пандемияны кезиуонде ол затха жангыдан чек салынганды. Аллай жерлеге барып ауругъанланы саны да сансыз этмезча туюл эди. Бир ёлгенни ахлулары: «Къайгы сёзюню жаланда телефон бла бериригизни тилейбиз», - деп жазган эдиле. Ала тюз болуп турганлай окъуна, аны терс ангыларга сыйгенле табылгандыла ол кюнледе.

Быллай жерде айтырыкъларын да тынгылы билмегенле, кезюнге къарап,

не айтайым дегенле боладыла. «Ёзден адет» былай санайды: «Аллах сизге муну унутдуруп бушуу бермесин»; «Жашауу сизге къалсын»; «Жазыуу болур эди, Аллах сизге иги къадар жазсын»; «Ажалдан киши къутулмайды, ажалыгыз сабыр болсун»; «Бек бушуу этдик, бушууугъузну къууанч унутдурсун». Неда «Муну унутдуруп бушуу Аллах бермесин».

Алгын юч кюнню ичинде ауушханны юйюнде аш этмегендиле. Анданмындан келгенле ол жаны бла къыйналмазча, къоншула юйлеринде этип келтиргендиле аш узакъдан келгенлеге, юйюрге да. Тереннге кетмей, локъум, бишлакъ, айран, къалмукъ, дугъума, башха чай дегенча ашла этгендиле.

Бюгюн ол болум тюрленгенди. Ауушханны асырап къайтханланы, ары дууага, къайгы сёзге келгенлени да бай аш къангала сакълайдыла. Былайда хар кимни да онгу бирча аламант болмаганын эсге алсакъ, быллай жерде къызгъанчыкъ этди деп, кишиге кёл ашарча туюлду. Кепле, кеслерини бирде къыйналгъанларын эсге алып, адамланы ашатмай жибермегиз деп осуят этедиле. Алай бла эрттеден келген адетибизни бузадыла.

Бир-бир жерлеге келсенг, анда аш элпекликни, анга къайгырып, ёлгенни унутуп, чабышып айланганланы кёрсенг, сейир этесе - тюз мюйюшге бир келин жетмейди ансы, тойдан башхалыгы болмай къалады бушууну. Аллай ашны сыйгенле, быллай чайны сыйгенле да билдиредиле кеслерин ол сагъатда. Аллах сакъласын, ачлай жиберсинле дегенден кенге, алай а марда болса, адетибиз, төребиз да абынмаз эдиле дегенден айтама. Адамланы былай сыйлагъанлары ол ёлгенлери болганланы жүреклерине сабырлыкъ салганын ангылайма. Алай а тойганын кетюралмагъан да иги туюлду.

Хасанияда бир быллай жерге барабыз, ахлуладан бири ауушуп. Арбазда эки-юч юй да бар. Баям, къууанча, бушуугъа деп ишленген уллу залны тегерегинде салынган омакъ диванлада ол юйню адамлары олтурадыла, къайгы сёз ала. Отоуну ортасында уа омакъ стол сюеледи, гуржабалы жабыуу, алтын аякълары бла, бусагъат тепсерге чыгъарыкъча. Аны юсюнде болмаган зат жокъ. Ёлген жашны анасы алайда жиляу эте турганлай, стол артына олтуртмай, адам иймеzbиз деп, эшик жанында сюеледиле ёлгенни экиге айланган эгечлери...

Кепле бу ишлени сууапха санайдыла. Аллах алай буюрсун, тийишли этсин ёлгенге аталганын, алай а аны юсюнде

аш-сууну, ысхатны, садакъаны да кеси жерлери, магъаналары барды.

Эр кишилени алгъанда, алада да кезге илинген кемчиликле тубейдиле. Бушуулары болганла бир жерде тохтап, келгенлеге алай тубеген адетди. Алай а аланы атлары бла излеп айланьрга да тышеди къайгыларын билдирирге келгенлеге. Баш кийимсиз дууага келген болмаганды ал заманда. Бюгюн а келедиле. Къуран ол зат борчду деп айтмайды дейдиле.

Кире келген арбаздагылагъа салам береди. Анга жууап алайда дууа тутдурган тамата этеди. Сора дууага кечедиле. Андан сора келген адам къайгы сёзюню айтырга эркинди. Ауушханны ахлуларын таныган къыйын туюлду - ала къолларын алгъа жайып, дууа тутмайдыла.

Не этгин, бек жууукъ ахлула окъуна, ёлгенлерин теркирек унутурга итингенча, ары келгенлени араларында ушакъ нёгерле излеп, салам-келям сурап башлайдыла. Баям, аланы бетлеринде бушуу кёрселе, башхала да кеслерин эриши жүрютмез эдиле, кюлкюлю хапарлагъа дери жетип.

Эзге уа быллай жерге, сау болсунла, таулу тиширыула жарык угъай, ариу кийинип, тизгинлерин жыйып келедиле. Киши кишини бушуугъа зор этип келтиргенден эсге алсакъ, асламыны ниетлери, жүреклерини да, тыш сыфатларыча, таза болур деп ышанырчады.

Жарсыуугъа, эр кишилерибизни бир къаууму тизгинине уллу эс бурмайды. Алай а бош этедиле. Халкъ жыйылган жерге келгенде, юйде айланган кийимлери бла келген жашха, къартха да айыпды. Бютюнда бу заманда - хар не да элпек болганда. Тобукъ орун этген кенчекле, эшилген бёркле келишмейдиле, ариу да кёрюнемейдиле, арбаздан тышына бир тюрлю бир жумуш бла чыкъган адамга. Айтдырмай къыймай эсегиз, ол къыт дуниялада да болмагандыла таулула калпакъсыз, аялуу кийимсиз.

Ол затла ислам бла борч туюлду эселе да, адетле уа бош жердеми къуралгандыла? Ала да минг жылла бла сыйдамланып, сыланып келген шартладыла. Аланы да магъаналары барды. Бизни дуния башында кеп тюрлю халкъладан энчи этген да адетлерибиз, төрелерибиздиле, алагъа кере къуралган къылыгыбыз да. Бушууда, къууанча да халкъыбызны ариу бетин кёргюзтюрюкле кесибизбиз. Анга уллу кёллю болмайыкъ.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ЖИГЕРЛИЛИК

Урунуу эм ана махтаулыкъну да иеси

Гуппойланы Маймулат 1934 жылда Къашхатауда тууганды. Кёчгюнчюлюккю онжыллыкъ кызычыклай сынаганды. Кеси айтханыча, аны бла сабийлиги бошалган эди.

Ол кёп сабийли юйорден эди. Ал кезиуде, бирсилегеча, алагъа да бек кыйын болганды. Окъуу дегенни юсюнден а сёз да жокъ. Аны ючюн кызы саулай ишге берилгенди. Кеси айтханыча: «Бир кере окъуна тынгылы жукълагъанма деп эсиме тюшюраллыкъ туюлме...» Кызы, анасына болуша, ишге берилип, кесин кёргозтгенди. Артда, талай заман озгъандан сора, ингирги курслагъа да жорюгенди.

Аланы юйор Киргизияны Ош областыны Ноокат районунда турганды. Маймулат анда колхозладан бирине ишге киргенди. Ал кезиуде чюгюндюр ёсдюрген мюлкде урунганды, артда фермада ийнек сауучу болганды. Аллаи ишчилени эришулерине къатышып, Москвада кёрмючлеге да бир ненча кере барганды. 1956 жылда уа «Урунуу жигерлиги ючюн» майдалгъа тийишли болганды. Аны анга ара шахаргъа чакъырып берген эдиле.

Бери къайтып келгенде, Маймулат халкъ мюлкюна аягы юсюне салыугъа тири къатышханды. «Кызыл Малкъар» колхозну фермасында малла жыйышдырып, бригада къурайды. Иш къуралып башлагъандан сора, аны сютовар ферманы башчысы этгенди. Кызыны комсомол бригадасы ийнек сауу жаны бла алчы болганды, кырал салган планны артыгы бла толтуруп турганды.

1962 жылда аны КъМАССР-ни атындан СССР-ни Баш Советини депутатына айырадыла. 1963 жылда уа ол юйюрлю болады.

Районда биринчи комсомол той да ма аныкы эди. Къууанчха Черек ауузуну белгили адамлары, Правительствоу келечилери, башхала да къатышхандыла. Ол кезиуде «Коммунизмге жол» газетде ишлеген Гуртуланы Салы «Таулу кызы жангы жашаугъа бет ачады» деп жазганды. Эл советни башчысы Мокъаланы Абука да саугъагъа «Волга» машина берген эди.

Айтханыбызча, Гуппойланы Маймулат СССР-ни Баш Советини 5-чи эм 6-чы чакъырыуларыны депутаты болуп турганды. Андан сора КъМАССР-ни Баш Советини

депутатына да эки кере айырылганды.

Бизден Москвагъа биринчи делегацияны къауумунда баргъан заманны юсюнден сагъына, алагъа анда бек жарыкъ тюбеучюлерин, Юрий Гагаринни, Клим Ворошиловну да кёргенни эсге тюшюредди.

Депутат ишин Маймулат тынгылы бардырганды, жууаплылыкъны эм башына салганды. Аллына тилеги, жарсыуу бла келген бир кишиге да угъай демегенди, болушханды. Кеси айтханыча: «Ала башха заманла эдиле, депутатны даражасы бийик жорюген, сёзю да ётген».

Экинчи сабийи туугъандан сора юйор жашаугъа берилрге тюшгенди. Алай ол ишчи тёлю ёсдюрюп, ферманы да ышанырча кюллагъа кыйганды. Жарсыугъа, энди ол мюлк жокъду. Бюгюнлюкде да ол тургъан жерни къаты бла ётсе, иш къайнагъан кезиулени мудах болуп тюшюредди эсине.

Юйор башчысы бла бирге алты сабий ёсдюргендиле. Гуппойланы Маймулат «Ана махтаулыкъну» майдалыны юч даражасы бла саугъаланганды. Алты туудугъу эмда аладан туугъан эки сабий бардыла. Алагъа: «Ишлеги, кесигизни бет жарыкълы кёргозтюгюз. Айланган, жорюген жеригизде осал затлагъа алданмагъыз, атыгъызыны къайда да аман бла айтдырмагъыз, ариулыкъ, игилик бла жашагъыз», - деп дайым насийхат этгенлей турады.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жаш тёлубюз

Ишини мурдору — КЮЧЛЮ БИЛИМИ

Таулу жашла бла кызыла ата журтда, мындан узакъ да окъусала, урунсала да, халкъларына махтау келтиргенлери бла къууандырадыла, ёттем этдиле. Жанатайлары Альбертни уланы Инал да аллай жашладан бириди.

Ол Нальчикде алгъа жыйырма ючюнчю номерли школда окъугъанды. Артда, отуз экинчи номерли школ ачылгъанда, ары, роснефть класс ачылган эди да, анда энчи программа бла окъурча, шахар школладан иги билимлери болгъан жашланы бла кызыланы жыйгандыла. Инал да аланы санларында болганы сейир этерча туюлду — ол кёл салып окъугъанды, не ишде да жууаплылыкъын унутмагъанды.

Школну бошагъандан сора Жанатайлары Инал кесини къагъытлары бир ненча бийик окъуу юйге жибергенди. Бек сейири уа — ол аланы барына да ётгенди. Сайларгъа тюшгенде уа, Москвада И.М. Сеченов атлы биринчи кырал медицина институтда окъургъа сыйгенди. Практикасы — иш хунерге юйрениуу да И.М. Сеченов атлы больницада барып турганды. Айхай да, анда сынаулары болгъан кёп алаамат врач ишлегени, аладан юлгю алыргъа онгу болганы да жараганды таулу жашха.

Ординатураны да Инал анда ётгенди. Бусагъатда уа врач-травматолог-ортопед усталыкъ бла Москва шахарны 23-чю номерли поликлиникасыны 5-чи номерли филиалында ишлейди. Ол биринчи ортопедияны болжалсыз болушлукъ беруу бёлюмюнде да багъады ауругъанланы. Ол ишлегенли алты жыл болады. Ол кёп да болмаз, былай къарагъанда, алай ариу сёзю, усталыгъын иги билгени, билимин кюнден-кюннге ёсдюре барганы бла жаш врач кесине сый да, намыс да алады.

Анда ишлегени бла чекленип къалмай, Инал бир ненча жылны ичинде Черкесск шахаргъа келип, анда ол бакъгъан аурудан ауругъанлагъа консультацияла берип турганды.

Сынганлагъа, чыккъанлагъа, башха сюек ауруулагъа къарагъан кыйын болганыны кыйсыбыз да билебиз. Аллай ауруулагъа алгъадан тюз диагноз салып, аланы тюз багъып башлау а бек жууаплы ишди. Интернетде берилген соруулагъа Инал къалай жууап бергени, сынаулары болгъан врачла окъуна аны айтханын тюзге санагъанлары Жанатай улун кесин угъай, бизни да къууандырады.

Бу кыйын усталыкъланы Инал неден сайлагъан болур эди деген сорууууу,

аны ыннасы Къабарты-Малкъарны сыйлы устазы Жанатайлары Аслийжан былай жууап береди: «Гитче заманчыгъында велосипед бла авариягъа тюшген эди Инал. Ол кезиуде Нальчикде травпунктда бир алаамат врач къарагъанды анга. Ючюнчю классда окъугъан Инал аны бла шуёх болгъан эди. Аныча болургъа итинип

турганды артда. Аппасы Исмайыл ауругъанда, ол анга бек сакъ эди, сау кече къатында олтуруп чыккъан заманлары болганды. Аллаи жюреги барды Иналны».

Инал бусагъатлада ортопедия жаны бла аспирантурагъа хазырлана турады.

Кёп болмай ол юйдегили болганды — жашауун Хапчаланы Борисни кызы Динара бла байлагъанды. Динара да врачды, онкологду. Жегутачы кызы Саратовда В.И. Разумовский атлы кырал медицина университетни бошагъанды. Ызы бла Дондагъы Ростовда Онкологияны миллет медицина тинтиу арасында билимин ёсдюргенди. Бир къауум заманны Москва тийресинде Реутов деген шахарны клиника больницасында онколог болуп ишлегенди.

Бусагъатда Инал да, Динара да бир жерде урунадыла. Таулу келин Москваны 23-чю номерли поликлиникасыны 5-чи номерли филиалында терапия бёлюмде багъады ауругъанлагъа.

Иналны къарындашы Роберт да таматасыны ызы бла барады. Ол да Москвада И.М. Сеченов атлы биринчи кырал медицина институтда окъуйду. Роберт стоматологияны сайлагъанды.

Жашла, шахарда ёсюп, малкъар тилни иги билгенлери кёплени сейир этдиреди. Аны бла къалмай, устаз ынналары бла белгили аппалары — жырчыбыз Жанатайлары Исмайыл туудукъларын — дунясын эртте алышхан жашлары Альбертни сабийлерин — таулу адеп-къылыкъда ёсдюргендиле. Сау болсунла. Иги адам кыйда болса да, андан халкъына ахшы хапар келеди.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

КЁРМЮЧ

Кертини шагъатлары

КъМР-ни Миллет музейинде «НАТО. Кюсюзлюкню хроникасы» деген ат бла кёрмюч ачылганды. Анда кёргозтюлген суратла 1949 жылда башланган сууукъ урушну кезиунден тебиреп бюгюннгю 2022 жылда НАТО-ну себеплиги бла болгъан къаугъаланы юслеринден хапарлайдыла. Юйсюз къалган сабийле, НАТО-ну офицерлери, жаралы сириячы, элlege, шахарлагъа бомбала атып, оюлган юйле, мекамла — барысы да жюрекни кюзгъагъан шартла.

-Бир кырал башханы кесине бойсундурургъа итинсе, ма быллай зорлукъ ишле боладыла. Бусагъатда уа НАТО блок битеу дуняны кесини жорукъларына сыйындырыргъа юрешеди, анга ыразы болмагъанланы уа ол аямайды. Бу кёрмючде суратла анга шагъатдыла, - дегенди Къабарты-Малкъарны халкъ художниги, Халкъ чыгъармачылыкъланы эмда маданият, жарыкъландыруу иш жаны бла методика

араны директору Анатолий Жилев, кёрмючню ача.

Миллет музейни баш директору Феликс Наков а НАТО къачан эсе да бирде СССР-ге къажаулыкългъа къуралгъанын, алай социалист лагерь оюлгъандан сора да, ниетин тюрлендирмегенин, бютюн кенгере барганын эсгертип, энди уа бизни кыралны чеклерине жууукъ келип тохтагъанын чертгенди. «Бюгюнлюкде бола тургъан ишлеге къарай, бу халны неда этип тюзетирге кереклисине тюшюнеме — кёрмючню баш магъанасы да ма олду», - деп бошагъанды ол сёзю.

Кёрмючде Украинаны жеринде бола тургъан ишлени суратлау бир ненча бёлюмден къуралады. Америкалыланы Хиросимагъа бла Нагасакиге бомбала атыудан башлап АБШ-ны эмда аланы союзниклерини Экинчи дуняа урушдан сора СССР-ге чабыуллукъ этиу планларына, XX ёмюрню ахырында, XXI ёмюрню башында анда-мында чыккъан

къаугъалагъа дери да, ол санда Югославиягъа, 2000-чи жыллада

леден къурагъанды. Кёрмючге къараргъа биринчи кюн окъуна

Иракгъа бла Афганистанга этилген артыкълыкългъа, Сирияда урушха дери да — барысы да НАТО-ну къатышыуу бла этилген кюсюзлюкклеге шагъат боладыла суратла.

Экспозицияны Росейни шёндюгю тарыхыны Ара кырал музейи ТАСС-ны, «Россия сегодня» МИА-ны документли суратлардан эмда документ-

5-чи номерли мектепде тамата классланы окъуучулары, устазлары, нальчикчиле, республиканы кьонакълары да кёп санда келген эдиле. Кёрмюч 15 майгъа дери ишлерикди, аны кёрюк ючюн хакъ телер кереклиси жокъду.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Эски сурат

Эгечлени къадарлары

Бу сурат кечгюнчюлюкде алыннганды, Къазастанда. Таматала экиси да туугъан эгечледиле, Кючмезланы Батокъаны къызлары. Сол жанындагы – Нафисат, башында акъ жаулугъу болгъан а – Ханипа.

Нафисатны къолунда къызчыкны аты Кезбауду, онг жанында сюелип тургъан жашчыгъ а Му-

хажирди. Ала Ханипаны сабийлеридиле. Сол жанында сюелген сабий а Фазилятды, ол Нафисатны къызчыгыды. Нафисатны жети сабийи болгъанды. Биринден къалгъанла, ол санда бу къызчык да, Орта Азияда ёлгендиле. Ханипаны къызчыгы Кезбау да анда ауушханды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Пенсия фонд

Тёлеулени – эки кереге терк

Пенсиягъа быйыл чыкыгъан россейлиле биринчи тёлеулерин эки кереге терк аладыла. 2022 жылгъа дери пенсияны тёлерге деген ону къабыл кёрюлгенден сора, ахча иесине 15 кюнню ичинде келгенди. Жангы жорукълагъа кере, ол болжал 7 кюннге дери къысхартылгъанды.

Ол жорукъла бла пенсияны биринчи алгъанла, тёлеулерин жангыртылып берилгенле да хайырланырыкъдыла. Юлгюге, инсан башха жерге кечюп, пенсиясы ары келип башларгъа керек эсе, эки ыйыкны сакъларгъа тюшерик туююлдо.

Бу мадарны Пенсия фонд адамланы аллай жумшларын терк эм тынгылы толтурур муратда этеди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЖАЗ БАШЫНЫ БЕЛГИСИ.

Сурат этюдну ХОЛАЛАНЫ Марзият алгъанды.

БАЙЛАМЛЫКЪЛА

Бирликни эмда шуёхлукъну ингири

Бу кюнледе КъМР-ни Владимир Вороков атлы Маданият фондунда терк къазақъланы къууанчлы ингирилери болгъанды. Анга республикада тюрлю-тюрлю миллет араланы келечилери къатышхандыла. Жыйылгъанлагъа къазақъланы адет-тёрелерини, жашауларыны, тарыхларыны юслеринден да кеп шартла туура этилгендиле.

Бу байрам миллетлени араларында ахшы адет-тёрелени сакълаугъа бурулупду. Ол Нальчикде сабийлени эстетика жаны

рыны, Нальчикде Маданият фондну тири къатышыулары бла бардырылгъанды.

Бек алгъа Маданият фондну таматасы Люоза Макоевагъа терк-малка къазақъ жамауатны тарыхыны юсюнден хапарлагъанды, къазақъланы маданият араларын да махтагъанды. Бу биригиу ёсюп келген тёлуюю юретиуге уллу къыйын салгъанын белгилегенди.

Казакъланы маданият араларыны правленини председатели Владимир Бажов а, биринчиден, быллай алаамат байрамны

лю адамлары да болгъанларын айтханды. «Жаш адамларыбыз да мёхеллик этмейдиле, алгъа итинедиле, окъуйдула, сабийлерин тюз юретедиле, ата-бабаларын эсде тутадыла», – деп белгилегенди.

Аны орунбасары Анатолий Евлашкин а Къабарты-Малкъарда къазақъланы тарыхыны, аланы малкъарлыла, къабартылыла бла да байламлыкъларыны юсюнден тынгылы хапар айтханды. «Аланы къонакъбайлыкъ эмда аталыкъ дегенча адетлерин да алгъанбыз. Алайды да, Къабарты-Малкъарда жашагъан тюрлю-тюрлю миллетлени келечилери бир бирни ангылап, уллу шуёхлача, къарындашлача жашап келедиле, мындан ары да алай боллугъуна ишексизме», – деп чертгенди ол.

Жабагъы Къазаноко атлы арагъа жорюген жашчыкъла бла къызчыкъла тепсегендиле, жырлагъандыла, бу жерли потлени Кавказгъа эмда миллетлени араларында шуёхлукъгъа жораланган назмуларын да айтхандыла.

«Шаудан» хор а жыйылгъанланы къазақъ жырлары бла къууандыргъанлай тургъанды. Байрамны ахырында уа «Едут, едут по Берлину наши казаки» деген жырны аны бла бирге къонакъла, къонакъбайла да жырлагъандыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият. Суратны автор алгъанды.

бла юретиу Жабагъы Къазаноко атлы араны, къазақъланы «Шаудан» хоруну, КъМР-де къазақъланы культура арала-

къурагъанлагъа ыспас этгенди. Ол къазақъланы жангырыулары 1991 жылда башланганын, бу халкъны кеп билимли, иш кёл-

СЁЗБЕР

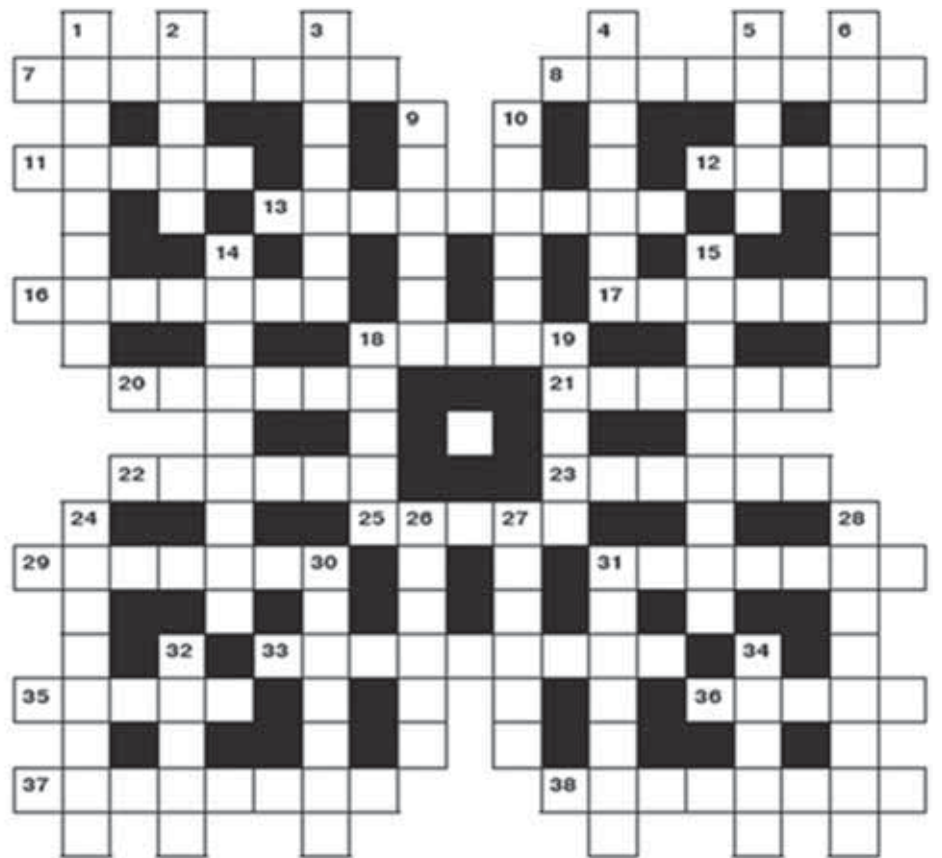
ЭНИНЕ: 7. Бушууда кёл этдириу. 8. Гюнях иш. 11. Аллай къанатлы, къырал да барды. 12. Ханс. 13. Керексиз ёхтемлик. 16. Эрттеги аскерчи. 17. Затны тазалау. 18. Чабакъ. 20. Тойгъа аллай къызла келедиле. 21. Къарт тишируу. 22. Сайлама. 23. Ууакъ аякылы малны тюрлюсю. 25. Малкъарда эски эл. 29. Азияда ашхана. 31. Малны, къанатлыны ёсдюрюу, уллу этиу. 33. Къууанчны белгилеу. 35. Арада ким да хайырланырча зат (жер, жайлау...). 36. Ол насып бла бирге жорюйдю дейдиле. 37. Алдау иш. 38. Кёзлени къаматхан жарыкъ.

ЁРЕСИНЕ: 1. Жаз башында къайтыучу къанатлы. 2. Билим жолуна тюзетиучю. 3. Атлагъа къарагъан. 4. Ат иерни арт жанында жюк къысыучу жип. 5. Жукъгъан ауруу. 6. Таууш. 9. Жаш адамла суйген музыка инструмент. 10. Харекет. 14. Эрте къызланы ариулукуларын ол сёз бла да белгилегендиле. 15. Библиотека малкъар тилде. 18. Ыйыкны кюню. 19. Будай, арпа битимлени

башлары. 24. Тёзюмлюк, женгиллик этмеу. 26. Адамдан жылыу келген

шарт. 27. Уллу мал. 28. Чалгъычыны бир иши. 30. Хар инсандан изленген

хал. 31. Эркинлик. 32. Таулу киши алагъа сакъды. 34. Кюч.

ГАЗЕТИНИ 42-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАТИЛНИНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУВАПЛАРЫ

ЭНИНЕ: 1. Къарындаш. 6. Жабагъы. 7. Байлау. 9. Шаптал. 11. Къалам. 12. Къазан. 13. Къандауур. 20. Ингирик. 21. Жандарм. 22. Астана. 23. Алимлик. 24. Бушуула. 26. Алабалыкъ. 30. Салта. 31. Урлукъ. 32. Акъсаклыкъ. 33. Тамара. 34. Търман. 35. Жаланбаш.

ЁРЕСИНЕ: 2. Алгъышла. 3. Аманлау. 4. Чарлакъ. 5. Майдал. 8. Таджикистан. 10. Жандауурлукъ. 14. Нарсана. 15. Узунбел. 16. Низам. 17. Чирик. 18. Базук. 19. Уммай. 25. Атаман. 27. Лакъырда. 28. Ылыбыта. 29. Арауан.

АСКЕР

Хар жаны
бла юлгюлю

Ата-анагъа сабийлери жашауда тюз жол сайлагъанларын, кыралларына, миллеттерине жарагъан адамла болуп ёсгенлеринден уллу насып болмаз. Нальчик шахарда жашагъан Эдикаланы Аскерни бла Асиятны аны бла насыплары тутханды. Жашлары Марат кыулукъ этген аскер бёлюмден аланы атлары бла ыспас, бюсюреу кыагъыт келгенди. Анда былай айтылады: «Хурметли Аскер

Мухадинович бла Асият Борисовна! Жашыгъыз Чита шахарда РФ-ни аскер-хауа кючлерини автомобиль взводуну кыауумуну санында кыуллугъун бет жарыккы бардырады. Аскер борчун биринчи кюнден окъуна намыслы толтура, кыысха заманы ичинде «чынты аскерчи» деген атха тийишли болганды.

Марат мында кыуллукъ этген жерлешлери бла тауча, кыабартыча да бирча уста сёлешеди, инглизча да биледи. Жашны тегерегине кепле жыйыладыла. Ол а, миллетлени, динлени айырмай, хар ким бла да кыарындаш шуёхлукъ жюрютеди.

Ма аллай жашладыла кыралыбызны келир заманы ырахатлы, мамырлы боллугъуна ышандыргъанла. Эдикаланы Маратча юлгюлю жаш ёсдюргенигиз ючюн жюрек ыразылыгъымы билдиреме. Подполковник Владимир Жадяев».

Марат Адюухда жашайды. Гитче заманында окъуна анасына таянчакълыкъ этгенди. Тауукъ ферма кыатларындады да, экинчи классха жюрюген жашчыкъ, эрттенликде эртте туруп, тенглерин бла ары барып ишлегенди. Ана кыарындашы аны машина жюрютюрге, бузулгъан жерлерин тюзетирге да эртте юйретген эди. Узун бойлу, сёзюн сатмай бермеген, кишиге ауурлугъун жетдирирге скоймеген Маратны частыны командири кесине водитель этип алгъаны да бошдан болмаз. Машинаны скойген жаш, аны не заманда да тизгинли, таза тутады, жорукълагъа бузукълыкъ этмезге сакъды.

Марат аскерде спорт бла кюрешгенин да кыоймагъанды. Аскер бёлюмню намысын кыоруулай, Читада, андан тышында да эркин тутушудан кеп тюрлю эришулеге кыатышады, саугъалары да бардыла.

Ол колледжни бошамай кетген эди аскерге. Кыайтхандан сора, окъуун андан ары бардырыргъа, аны бла да чекленип кыалмай, бийик билим алыргъа мурат этеди. Анга жетеригине да ийнанама. Нек дегенде ол мёхеллик этгенледен туююлдю, алгъа таукел кыарагъан жашды.

Марат кыуллугъун бошап кыайтыргъа кеп кыалмагъанды. Юйде аны анасы, атасы, эки эгечи да сакълайдыла. Ыннасы уа аны кёрюрге барысындан да бек ашыгъады.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СПОРТ

Кезиулю сермешинде да – хорлам

Элбрус районну олимпиада резервли спорт школундан Тебуланы Мырза-Бек «Карате-Комбат» профессионал лигада алтынчы сермешин бардыргъанды. Эришуу Венгрияны ара шахары Будапештде ётгенди. Анда Тебуулу Перудан Иисус Паукаркаха бла тубешгенди.

– Иисус Паукаркаха асламысында экинчи номер халда сермеширге скойгенин, чабыуулланы бир-бири ызындан кыатлап этерге кюрешгенин, сакълай туруп, кыолу бла кючлю ургъанын биле эдим. Аны бла тубешиуге хазырлана, жарауладан тышын-

да, боксдан бла кикбоксингден эришулеге кыатыша, толу контактлы сермешледе сынамымы ёсдюргенме. Лигагъа дери кикбоксингден Россейни кубогунда хорлагъанма, ол да таукеллик бергенди, – дегенди Мырза-Бек.

Спортчу жангы 61 килограмм 200 грамм ауурлукъ кыауумда сермешгенди, хар раундда жаздырмай, кыаты ургъаны бла кючлюрек болганды, судьяла бирча кыол кётюрюу бла хорламны жерлешибизге бергендиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Бир эришуден жыйырма тогъуз майдал

Республиканы Спорт министерствосу билдиргенге кёре, бу кюнде Терк шахарда дзюдодан регионла аралы турнир ётгенди. Ол 2007-2009 жылда туугъан жашланы бла кызыланы араларында бардырылганды. Ары Кыабарты-Малкыардан, Ингушетиядан, РСО-Аланиядан бла Кыыбыла Осетиядан 348-ден аслам спортчу кыатышханды. Бу турнирни эсеплерине кёре, республикабызны дзюдочулары жыйырма тогъуз майдал кыатхандыла. Биринчи жерни Мызыланы Хажимуса, Милана

Дзагалова, Идар Дударов, Мухаммад Молов, Ренат Жамухов алгъандыла.

«Кюмюшге» Уяналаны Аслан, Адисса Ахаминова, Андзор Дикинов, Идар Темроков, Тамерлан Таашев эм Тамерлан Кошеев тийишли болгандыла.

Ючюнчю жерге уа Бачиланы Ахмат, Мисирланы Саид, Кыудайланы Идар, Оракъланы Тамерлан, Бегийланы Даниял, Илана Кодзокова, Динара Хуштова, Луиза Тхазелпова, Камилла Дударова, Идар Кашуков, Магомед Сокуров, Астемир Вадахов, Кантемир Хуранов, Адам Кедев, Инал Таов, Атмир Мамиев, Али Кодзов, Кантемир Канаметов чыкыгъандыла.

Спортчуланы Шауаланы Ханай, Дмитрий Иванов, Анзор Апхудов, Беслан Дзюев, Залим Дзюев, Тимур Мирзов, Олег Махов, Марат Хумаров, Рустам Емкужев эм Олег Саральпов жарау этерге юйретедиле.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Транспорт

Санкт-Петербургу тюзюнлей рейс

Бу айны 22-сиден башлап, «Россия» авиакомпания Санкт-Петербургу рейсле ачады. Аны юсюнден КъМР-ни халкыла аралы аэропортуну пресслужбасындан билдиредиле.

Хауа кеме Пулководан Нальчикке кюн сайын эрттенликде 9:30 сагъатда чыгарыкыды, ызына уа 13:40 сагъатда кыайтырыкыды.

Май байрамлада пассажирлени санына танг кесек кыошулганы ючюн, ол айны 1-чи, 2-чи, 8-чи,

9-чу, 10-чу, 11-чи кюнлеринде «Санкт-Петербург-Нальчик-Санкт-Петербург» маршрут бла кыошакъ рейсле кыураллыкыдыла. Анга кёре, Пулководан Нальчикке 1-чи, 8-чи эм 10-чу кюнде эрттенликде 11:50 сагъатда, Налькиден Пулковогъа уа 2-чи, 9-чу эм 11-чи майда ингирде 18:10 сагъатда учаргъа боллукыду.

Алгъаракылада бу айны 30-дан башлап, «Домодедовогъа» «S7 airlines» авиакомпанияны 164 адам олтургъан Airbus

A320 NEO хауа кемеси кюн сайын рейс этериги билдирилгенди. Дагыда ол кюнде «Победа» авиакомпания да «Внуково-Нальчик-Внуково» маршрут

бла кюн сайын учарча рейслени башлайды. Ол «Внуково» 07:55 сагъатда, Налькиден ызына уа 12:10 сагъатда атланырыкыды.

Учредительле: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кыоруулау жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикке кёре 19.00 сагъатда кыол салынады. 20.00 сагъатда кыол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Кульчаланы Зульфия - дежурный редактор. Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Гельяланы Валентина (1, 2, 3, 4-чю бетле), Зезаланы Лида (9, 10-чю бетле), Ахматланы Лгоза (11, 12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1649 экз. Заказ № 805
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспек, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru